

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Aktéři ve venkovském prostoru-záchrana kulturní
památky v Markvarticích**

Hana Zörklerová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hana Zörklerová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Aktéři ve venkovském prostoru – záchrana kulturní památky v Markvarticích

Název anglicky

Participants in rural area – saving a cultural monument in Markvartice

---

Cíle práce

Hlavní cíl bakalářské práce je zaměřen na propojení politického, sociálního a kulturního aspektu, který vede k rozvoji v podobě záchrany kulturních památek v obci Markvartice.

Autorka se ve své práci zaměřuje na aktéry podílející se na rozvoji obce, kterými jsou občané žijící v popisované obci. Tito občané jsou pak aktéry regionální politiky a právě tím se podílí na rozvoji obce. Jejich působení může přicházet z různých resortů. Prvním z nich je veřejná správa, kterou zde zastupuje územní celek – Obec vlastníci majetek ve vymezeném území. Obec zastupuje zvolené zastupitelstvo, které je složeno z trvale hlášených občanů. Druhým sektorem je neziskový sektor, který má v obci zastoupení v podobě zájmových skupin, jakými jsou zapsané spolky. Tyto spolky převážně zajišťují kulturní akce v obci, které slouží především občanům obce. Cílem práce je popsat činnost místního spolku, která vede k dokonalé spolupráci s Obcí, a to záchranu nejedné kulturní památky. Cílem je vyzdvihnout pozitiva fungující spolupráce jednotlivých oborů, které v obci působí a jsou v pravidelné spolupráci obci nápomocní.

Metodika

Práce je rozdělena na dvě části, konkrétně na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na literární rešerši, která se opírá o prostudovanou literaturu. Autorka využije metodu studia odborných publikací a zákonů. V praktické části bude čerpáno z vlastní zkušenosti autorky, kterou je její činnost v zastupitelstvu obce a na obecním úřadě. Bude využito dat výsledků voleb Českého statistického úřadu a dojde k podrobnější analýze získaných mandátů ve volbách v roce 2018 a 2014. Dále budou využity informace z kronik obce a z podkladů historika rodáka pana Josefa Jirků.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

regionální rozvoj, záchrana kulturních památek, komunální politika, obec I., zapsaný spolek

---

Doporučené zdroje informací

BALÍK Stanislav, Komunální politika, Obce, aktéři a cíle místní politiky, Grada Publishing, a.s. 2011. ISBN 978-80-247-6984-4.

ČMEJREK Jaroslav, Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, Praha Kernberg, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3

DĚD Jakub, publikace dotačních titulů Omnium 2021

Ministerstvo pro místní rozvoj, Rozvojové možnosti obcí, GaREP, spol.s.r.o., Brno 2010

SCHNEIDEROVÁ Ivana, TOCAUER Martin, Rozpočtová skladba, Acha obec účtuje s.r.o. 2019, ISBN 978-80-905420-7-5

Zákona č. 338/192 Sb. Zákon o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

Zákon č. 314/2002 Sb. Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí

Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 23. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 08. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Aktéři ve venkovském prostoru-záchrana kulturní památky v Markvarticích" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání

_____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing Sylvii Kobzev Kotáskové Ph.D za odborné vedení, čas a cenné rady.

Také bych ráda poděkovala mé rodině, zejména manželovi, synům a rodičům za podporu a pevné nervy.

Aktéři ve venkovském prostoru-záchrana kulturní památky v Markvarticích

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem Aktéři ve venkovském prostoru-záchrana kulturní památky v Markvarticích je především zaměřena na důležitost aktérů působících na území Obce I. stupně. Práce má za cíl zjistit a porovnat jednotlivá období, kdy v popisované obci působil a stále působí konkrétní spolek a předchozí období, kdy spolek teprve vznikl a neměl vliv na rozvoj obce, a především nefungovala dostatečně spolupráce vedení obce a tohoto spolku. V první části si vymežíme základní pojmy jako jsou Obec I. stupně a Samostatná působnost obce, Financování obcí, Aktéři, Občan obce, Zastupitelstvo obce, a dále definici Zapsaného spolku, který je ze socioekonomického pohledu hlavním aktérem v rozvoji obce, kterou autorka popisuje. V praktické části dojde k analýze jednotlivých volebních období, konkrétně obsazených mandátů členy spolků a dvou volebních období a jejich využití dotačních možností za působení participujících aktérů v podobě aktivního spolku. V této části bude zhodnoceno, zda participující občané ovlivňují obec venkovského typu, tedy Obec I stupně, či nikoli.

Klíčová slova: obec, zastupitel, zapsaný spolek, občan, aktér, podnikatelský sektor.

Participants in rural area - saving a cultural monument in Markvartice

Abstract

The bachelor's thesis entitled Participants in the rural area - saving a cultural monument in Markvartice is mainly focused on the importance of participants operating in the territory of the “Municipality of the 1st degree”.

The work aims to find out and compare the particular periods during which the registered association has operated in the described municipality with the previous period during which was the registered association established and has had no impact on the development of the municipality, and above all the cooperation of the municipality and this registered association did not work. In the first part we define the basic concepts, such as the Municipality of the 1st degree and the independent competences of the municipality, financing of municipalities, participants, citizens of the municipality, municipal council, and the definition of the Registered Association, which is from a socio-economic point of view the main participant in the development of described municipality.

In the practical part there is an analysis of particular election periods, particularly mandates gained by members of the registered association and two election periods used for subsidial opportunities, which were under the influence of participants such as active registered association. In this part, there is evaluated whether the participating citizens influence rural municipalities, e.g. municipality of the I degree, or not.

Keywords: municipality, representative, registered association, citizen, participant, business sector.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická část.....	14
3.1 Územní samospráva	14
3.1.1 Obec	14
3.1.2 Zastupitelstvo obce	17
3.1.3 Kandidátní listina.....	17
3.2 Aktéři rozvoje obce	19
3.2.1 Občan	21
3.2.2 Zapsaný spolek	22
3.2.3 Podnikatelský sektor	23
4 Praktická část	24
4.1 Obec Markvartice.....	24
4.2 Obec jako politický prostor	25
4.2.1 Zastupitelstvo obce Markvartice.....	26
4.2.2 Spolek Přátelé Markvarticka z.s.	28
4.2.3 Podnikatelský sektor	29
4.3 Postup záchrany kulturních památek v obci Markvartice	32
4.3.1 Investice ve dvou volebních obdobích – volby z r. 2018 a 2014.....	37
5 Závěr.....	41
6 Seznam použitých zdrojů	44

Seznam obrázků

Graf 1: Podniky se zajištěnou aktivitou

Graf 2: Dojíždka a pracovní místa

Seznam tabulek

Tabulka 1: Volby do zastupitelstva 2018

Tabulka 2: Volby do zastupitelstva 2014

Tabulka 3: Volby do zastupitelstva 2010

Tabulka 4: Nezaměstnanost k 31.12.2019

Tabulka 5: Dotace na záchranu kulturní památky

Tabulka 6: Volební období 2019-2022

Tabulka 7: Volební období 2014-2018

Seznam použitých zkratk

SN – sdružení nestraníků

SNK – sdružení nestranných kandidátů

PZAD – Program záchrany architektonického dědictví

KHK – Královéhradecký kraj

FIN – výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu

1 Úvod

Předmětem bakalářské práce je participace aktérů na rozvoji obce I. stupně. Jde tedy o obec venkovského typu, která v regionální hierarchii zastává po státu a kraji neméně důležité místo. Oba zmíněné sektory se podílí na financování rozvoje v obci v podobě sdílených daní, ale také v podobě dotačních titulů, bez kterých by nebylo možno infrastrukturu v obci rozvíjet. Hlavními aktéry rozvoje v obci, kterou autorka práce popisuje, je především dobře zvolené zastupitelstvo, dále zapsané spolky, ale také podnikatelský resort.

Autorka si vybrala obec Markvartice, nacházející se na samém kraji Královéhradeckého kraje, ve které žije a podílí se na jejím rozvoji. V obci takového charakteru je velmi nutné vyzdvihnout spolkovou činnost, bez které by při nejmenším nebyl kulturní život a sounáležitost občanů. Avšak v obci, kterou autorka popisuje, je spolek mnohem větším přínosem pro obec. V dokonalé spolupráci se zástupci obecního úřadu a zastupitelstvem zachraňují národní kulturní památky na území obce. V praktické části bude podrobněji zmíněn postup záchrany národní památky-kostel sv. Jiljí.

Tato práce je zaměřena na sociální a kulturní potenciál, jehož hlavními aktéry jsou občané zastupující obec v podobě zastupitelů, v podobě členů jednotlivých spolků a v podobě podnikatelského sektoru. Jak je patrné, jde ve všech zmíněných příkladech aktérů podílejících se na rozvoji obce, o občany žijící na tom daném území. Základ svižně se rozvíjející obce autorka tedy shledává v zapojení občanů primárně do politického procesu, kterým vše začíná, a to jsou volby do zastupitelstva obcí. Není potřeba, aby všichni aktéři byli kandidáty zapsanými na kandidátních listinách, ale aby se dostavili k volbám a měli potřebu ovlivnit složení budoucího zastupitelstva a tím budoucí rozvoj jejich obce.

V rámci dílčí analýzy je v této práci popsán postup a možnosti při záchraně kulturních památek a může tak tedy posloužit, jako návod jiným samosprávným celkům v podobné činnosti.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první kapitole budou vymezeny základní pojmy jako jsou Obec I. stupně a Samostatná působnost obce, Financování obcí, Aktéři, Občan obce, Zastupitelstvo obce, a dále definici Zapsaného spolku, který je ze socioekonomického pohledu hlavním aktérem v rozvoji obce, kterou autorka popisuje. Další část této kapitoly bude věnována financování záchrany kulturních památek v ČR.

V praktické části bude popsána Obec Markvartice z geografického pohledu, ale také jako územní celek. Zde budou použity údaje Českého statistického úřadu a autorkou zhodnocena souvislost mezi členy kandidátních listin a spolkovou činností, která ovlivňuje kulturní život v obci, ale především její rozvoj. Dále bude v této kapitole podrobněji popsána činnost spolků, ale především Spolku Přátelé Markvarticka a jeho spolupráce s obcí při záchraně kulturních památek. V této části se budeme také věnovat samotnému postupu záchraně kulturní památky, konkrétně kostela sv. Jiljí. Tato kapitola bude věnována financování záchraně kulturní památky z rozpočtu obce a založení veřejné sbírky spolkem.

V závěru praktické části dojde k vyčíslení nákladů, které byly vynaloženy na rozvoj obce od roku 2015 až 2018, tedy poslední volební období za vedení bývalého starosty, a za současného vedení 2019 až 2021. Dojde tedy k porovnání dvou různě aktivních volebních období.

V teoretické části jsou informace čerpány z publikace *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, kterou zpracoval Jaroslav Čmejrek a kol. Přesto, že je tato publikace z roku 2009, je pojata nadčasově a odpovídá současným potřebám. Další zdroj informací, z kterých autorka čerpala je kniha Stanislava Balíka, *Komunální politika, obce, aktéři a cíle místní politiky*. Dále autorka získala informace studiem textu *Disertační práce paní Sylvie Kobzev Kotáskové, Politické a správní aspekty rozvoje malých měst*.

V praktické části autorka čerpá informace z vlastní zkušenosti, kterou sedmým rokem nabývá svou činností na obecním úřadě a v zastupitelstvu obce. Autorka vedla tři roky kompletní agendu obecního úřadu a pracovala, jako asistentka starosty. V roce 2018 ji oslovila většina tehdejšího zastupitelstva, která byla nespokojena s postojem a vedením pana starosty a tím vznikla kandidátní listina *Společně pro obce*. V říjnu 2018 toto seskupení, které bylo složeno z aktérů působících aktivně pro veřejnost a ve prospěch obce, volby vyhrálo. Autorka se tak stala starostkou obce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavní cíl bakalářské práce je zaměřen na propojení politického, sociálního a kulturního aspektu, který vede k rozvoji obce v podobě záchrany kulturních památek v obci Markvartice.

Autorka se ve své práci zaměřuje na aktéry podílející se na rozvoj obce, kterými jsou v každém případě občané žijící v popisované obci. Tito občané jsou pak aktéry regionální politiky podílející se na rozvoji obce. Jejich působení může přicházet z různých resortů. Prvním z nich je veřejná správa, kterou zde zastupuje územní celek-Obec vlastníci majetek ve vymezeném území. Obec zastupuje zvolené zastupitelstvo, které je složeno z trvale hlášených občanů. Druhým velmi nepostradatelným sektorem je neziskový sektor, který má v obci zastoupení v podobě zájmových skupin, jakými jsou zapsané spolky. Tyto spolky převážně zajišťují kulturní akce v obci, které slouží především občanům obce. Cílem práce je popsat činnost místního spolku, která vede ke spolupráci s Obcí, a to záchranu nejedné kulturní památky. Neméně důležitým je třetí sektor, a to podnikatelský, který minimálně přispívá tím, že se podílí na složení sdílených daní, které ovlivňují rozpočet obce. Velmi zásadní je spolupráce jednotlivých aktérů vedoucích k systematickému rozvoji v obci.

V práci bude také zhodnoceno složení zastupitelstva, které se podílí na rozvoji obce. Zda je činnost zastupitelů „omezena“ činnostmi zastupitele nebo se naopak angažují v dalších dvou zmíněných sektorů – spolková činnost a podnikatelský sektor.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena na dvě části, konkrétně na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na literární rešerši, která se opírá o prostudovanou literaturu. Autorka využije metodu studia odborných publikací a zákonů. V praktické části bude čerpáno z vlastní zkušenosti autorky, kterou je její činnost v zastupitelstvu obce a na obecním úřadě. Podklady potřebné k analýze budou použity z archivu obecního úřadu v Markvarticích. Také bude využito dat výsledků voleb Českého statistického úřadu a dojde k podrobnější analýze získaných mandátů ve volbách v roce 2018 a 2014. Dále budou využity informace z kronik obce a z podkladů historika rodáka pana Josefa Jirků.

3 Teoretická část

3.1 Územní samospráva

Nositelem veřejné moci je stát, který může část této moci přenést na veřejnoprávní korporace, které se člení dle kritéria na územní a zájmová. Zájmovými veřejnoprávními korporacemi mohou být například různé profesní komory a svazy (lékařská komora, nadace, veřejnoprávní televize apod). Územní veřejnoprávní korporací jsou kraje a obce, které budou níže specifikovány.

Má-li být blíže definován pojem územní samosprávy v její lokální podobě, v českém prostředí se jím rozumí oprávnění obce obstarávat určitý, právem vymezený okruh svých záležitostí samostatně a relativně nezávisle na širším společenském mechanismu (státu), jehož je ovšem obec nedílnou součástí¹.

Dále podle S. Balíka je potřeba územní samosprávy podpořena principem subsidiarity, který má zajistit, aby všechna opatření byla přijímána co nejbližší občanům, tedy na nejnižším stupni správy, který umožňuje jejich realizaci nebo výkon².

3.1.1 Obec

Zákon č. 128/2000 stanovuje jasnou definici, že Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Jak již bylo výše zmíněno, je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Do samostatné působnosti obce patří dle zákona záležitosti, které jsou v zájmu obce a pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Tato práce je zaměřena na kulturní rozvoj, který je v zákoně také zmíněn. Samostatná působnost, kde jde především o správu vlastního majetku je vlastně opak přenesené působnosti, kdy je na obec přenesena část státní správy, kterou pak je povinna vykonávat.³

---

¹ S. Balík, Komunální politika, 2009

² S. Balík, Komunální politika, 2009

³ Zákon 12/2000 Sb.

Obce se dělí dle kategorie na:

- Obce I. stupně jsou obce, které nejsou obcí s rozšířenou působností a zároveň ani obcí s pověřeným obecním úřadem.
- Obec s pověřeným obecním úřadem, nebo také obec II. stupně je úřad, který v přenesené působnosti vykonává státní správu v rozsahu, který je dán Zákonem 314/2002 Sb. Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, pro které tento typ úřadu vykonává státní správu je dán zákonem. Taková obec je současně i obcí s matričním a stavebním úřadem (existence stavebních úřadů je v současné době ohrožena novelou stavebního zákona).
- Obec s rozšířenou působností, nebo také obec III. stupně je úřad, který vykonává státní správu nejen pro svůj obvod, ale také pro obce II stupně, tedy i I. stupně ve svém obvodu, který je dán zákonem.⁴

Hlavními funkcemi obce bez ohledu na velikostní strukturu, je její povinnost pečovat o majetek obce a všestranný rozvoj svého území.

Rozsah majetku se v jednotlivých obcích velmi liší, ale základ je stejný. Obec disponuje majetkem hmotným, který tvoří nemovitosti jako jsou především pozemky a budovy. Pozemky pak mají různé využití, jako například orná půda, veřejné prostranství nebo komunikace. Budovy mohou být například občanské vybavenosti, které slouží občanům a veřejné společnosti. Takovým druhem budovy je právě Obecní úřad, prodejna potravin, ale také kostel či kaple, které se autorka v této práci věnuje v souvislosti s rozvojem a záchranou kulturní památky.

Dalším majetkem, kterým obec disponuje je majetek nehmotný, mezi které patří především peněžní prostředky na bankovních účtech či v hotovosti v pokladně. Tyto prostředky obce jsou určeny na investice do rozvoje obce. Obec, která investuje, je obec, která se rozvíjí.

Mezi příjmy obce patří:

- Daňové příjmy- jsou ve výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad zařazen do Třídy 1. (daňové příjmy jsou uvedeny v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým

---

⁴ Zákon č. 314/2002 Sb

státním fondům). Tento zákon upravuje určení daně z přidané hodnoty, daně z příjmu a daně z nemovitých věcí.⁵

Obcím se od 1.1.2021 rozděluje:

- 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti,
- 25,84 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- 25,84 % z celostátního hrubého výnosu daní z příjmu, kterými jsou:
  - daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti
  - daň z příjmu fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby
  - daň z příjmů fyzických osob včetně výnosu záloh poplatníka v paušálním režimu na daň z příjmů fyzických osob a daně z příjmů fyzických osob, která je rovna paušální dani
  - daň z příjmů právnických osob včetně daně z příjmů právnických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby
- Nedaňové příjmy jsou ve výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad zařazen do Třídy 2. Patří sem například příjmy z pronájmu pozemků, z prodeje krátkodobého majetku a drobného dlouhodobého majetku, přijaté pojistné náhrady, příjmy z poskytování služeb apod.
- Kapitálové příjmy- jsou ve výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad zařazen do Třídy 3. Patří sem například příjmy z prodeje pozemků.
- Přijaté transfery- jsou ve výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad zařazen do Třídy 4. Patří sem například neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnných dotačních vztahů, neinvestiční přijaté transfery ze státních fondů, ale také investiční přijaté transfery.⁶

---

⁵ Zákon č. 243/2000 Sb.

⁶ I. Schneiderová, M Tocauer, Rozpočtová skladba 2019

Mezi výdaje obce patří:

- Běžné výdaje- jsou ve výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad zařazen do Třídy 5. Patří sem například nákup materiálu, nákup ostatních služeb, drobný dlouhodobý majetek, opravy a udržování, věcné dar apod. Vzhledem k faktu, že se jedná o neinvestiční výdaje, patří se také neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím.
- Kapitálové výdaje- jsou ve výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad zařazen do Třídy 6. Patří sem například nákup dlouhodobého nehmotného majetku.

3.1.2 Zastupitelstvo obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Mandát člena zastupitele obce vzniká dnem zvolení, poté následuje první Ustavující veřejné zasedání zastupitelstva obce, na kterém dojde k složení slibu. Zastupitel obce má svá práva, ale i povinnosti, které ukládá zákon 128/2000Sb.⁷ Nežli ovšem zastupiteli vznikne mandát člena daného zastupitelstva obce, je nutná jeho účast na kandidátní listině.

Dlouhodobým problémem zastupitelské demokracie je propast mezi politikou na národní úrovni a na úrovni místní či regionální, štěpení mezi centrem a periferií i mezi městem a venkovem. Proto se stále hledají možnosti zapojení občanů do politického procesu a posílení jejich participace na veřejném životě⁸. V obcích venkovského charakteru nejde o stranické vnímání ale spíše personální. Občané obce, kteří jsou k volbám, nerozhodují na základě politického smýšlení. Ve většině případů voleb do zastupitelstva Obcí I. stupně jsou kandidátní listiny naplněny nezávislými kandidáty. Ani kandidující sdružení nemají politický podtext.

3.1.3 Kandidátní listina

Kandidátní listina je seznam kandidátů, kteří usilují o získání mandátu do zastupitelstva obce. Náležitosti kandidátní listiny stanoví zákon 491/2001, o volbách do zastupitelstev obcí. Obecními ustanoveními tohoto zákona jsou:

- Funkční období je čtyřleté

---

⁷ Zákon č. 128/2000 Sb.

⁸ J.Čmejrek; Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí

- Právo volit má občan obce, který je trvale hlášen na území obce a dosáhl věku 18 let a nejsou patrné žádné překážky, které tento zákon vymezuje
- Právo být volen má každý občan, který je v den voleb hlášen k trvalému pobytu v obci, kde volby probíhají; dosáhl věku 18 let a nejsou patrné překážky, které zákon 491/2001, o volbách do zastupitelstev obcí ukládá.
- Kandidátní listinu je nutno podat v termínu, který stanovuje zákon, a to 66 dnů před dnem konání voleb⁹

Občanská participace začíná potřebou se podílet na rozvoji a chodu obce, a proto kandidovat do zastupitelstva a na druhé straně jít k volbám a mít potřebu ovlivnit výsledek voleb. Tím je logicky myšleno ovlivnění složení zastupitelstva, které bude mít vliv na rozvoj obce, kde volič žije. Občan se stává aktérem rozvoje obce již jako kandidát nebo svou volební účastí. Jde tedy o prvotní úlohu občana se podílet na rozhodovacích procesech na místní úrovni. Při samotných volbách se pak nejedná v rozhodování o politické vnímání kandidáta, ale o osobnost. Jak uvádí Ing S. Kobzev Kotásková ve své disertační práci: „V komunální politice ve venkovských obcích a z části také v malých městech dochází k vyšší míře zapojení nezávislých kandidátů a jejich sdružení. Významnou roli také plní instituce občanské společnosti, které zastupují úlohu politických stran. Zájmové spolky a občanská sdružení jsou podstatnou součástí lokálního rozvoje. Ve venkovských obcích a malých městech dochází k propojení participace občanů na veřejném životě obce a participace na politickém životě v obci“.¹⁰

V obcích I. stupně se nejedná o politickou participaci. Stranické vnímání občanů ve venkovském prostoru tedy nemá vliv na rozvoj obce. Jak uvádí J. Čmejrek: „Vzhledem k tomu, že ve venkovských obcích má politický proces silně personalizovaný charakter, je třeba věnovat pozornost i rozlišení legitimacy a důvěry, zejména ve vztahu k osobnostem lokálního veřejného života.“ Toto tvrzení bude do jisté míry potvrzeno v praktické části této práce.¹¹

V dalším textu se autorka zaměřuje jednotlivé aktéry ovlivňující do jisté míry směr rozvoje obce.

---

⁹ Zákon č. 491/2001 Sb.

¹⁰ S. Kobzev Kotásková, disertační práce 2018

¹¹ J.Čmejrek; Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí

3.2 Aktéři rozvoje obce

Aktér, je základní pojem veřejné politiky. Znalost aktérů, jejich aktivit, kapacit, zájmů, postojů a vztahů je důležité pro samotné poznání a pochopení či vysvětlení podoby dané veřejné politiky, ale také pro tvorbu politik, neboť veřejné politiky, které nereflktují postoje a zájmy klíčových aktérů, jsou často neúspěšné.¹²

Pojem aktér označuje jednotlivce, skupiny či organizace, kteří mohou ovlivnit nebo mohou být ovlivněni připravovanou nebo realizovanou politikou.¹³ České slovo „aktér“ i anglické slovo „actor“ pochází z latinského slova „actor“ (jednající). Jde tedy o výraz souvisící s jednáním, což je takové lidské chování, které je uvědomělé a cílené.¹⁴ Slovo aktér v sobě přímo odkazuje na jednání, jednání je tedy jedním ze základů konceptu aktérství. Jednání je motivovaná, reflektovaná a účelová činnost, jednající subjekt analyzuje situaci, plánuje výsledek a rozhoduje se o cestě k jeho dosažení, včetně například předjímání reakce okolí.¹⁵ Aktéry tedy mohou být politici, úředníci, korporace, nadnárodní organizace, lobbistické skupiny, sociální hnutí, občané nebo jednotlivci, sociální seskupení a politicko-právní entity.¹⁶

Základním typem akce, který je ve veřejně politických textech v souvislosti s aktéry zmiňován je participace (aktéři se účastní, zapojují, participují, angažují).¹⁷

Primárními aktéry jsou v první řadě samotní občané obce, jejichž existence je důvodem pro založení obce. Jedno bez druhého nemá smysl ani možnost vzniknout a rozvíjet se. Z vybraných občanů za splnění zákonných podmínek se skládá zastupitelstvo, s právy, ale i povinnostmi, které ukládá zákon 128/2000Sb.

Tito občané se mohou dobrovolně podílet na rozvoji obce, ale mohou tak činit i jako členové konkrétního spolku působícího na území této obce. Činí tak na základě interakce, která spočívá ve vytváření sociálních struktur (sdružují se, propojují se a propojují jiné aktéry, vytváří skupiny či sítě, rozvíjí sítě a komunity, budují vztah). V interakci na sebe aktéři vzájemně působí, což zahrnuje reflexi druhých a zaujímání postojů k druhým.¹⁸ V obci I. stupně jsou aktéry spolky, respektive jejich členové, kteří jsou pro obec velmi prospěšní z mnoha důvodů. Prvním z nich je nutno zmínit právě participaci občanů na veřejném dění

---

¹² M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Bryson 2004

¹³ M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Veselý 2007

¹⁴ M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Petrussek 1996

¹⁵ M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Velký sociologický slovník

¹⁶ M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Bobrow in Peters a Pierre 2006

¹⁷ M. Muralová, disertační práce, 2019

¹⁸ M. Muralová, disertační práce, 2019

v obci. Bez těchto občanů, jakož to členů spolku by bylo velmi složité v obcích realizovat kulturní akce, které jsou jejich hlavní náplní. Působení těchto spolků tvoří sportovní, kulturní a společenskou podstatu obce. Nutno zmínit také velký vliv na výchovu dětí a celkově mladé generace, které je třeba připomínat tradice a smysl společenského žití. Dalším je právě participace na politickém dění v obci.

Podnikatelský sektor, který je třeba také okrajově zmínit, je také tvořen právě občany obce. Podílí se hned několika způsoby na rozvoji obce, a to v podobě odvodu z příjmu fyzických a právnických osob, které jsou dále přerozdělovány do obcí a krajů. Neopomenutelným způsobem podílející se na rozvoj obce je možnost nabídky pracovních míst občanům.

Aktéři jsou tedy iniciátory, účastníky a tvůrci všech fází procesu tvorby politiky, takže:

- nastolují agendu a pojmenovávají problém,
- poznávají problém,
- vytyčují cíle,
- navrhují řešení,
- posuzují různé varianty,
- rozhodují o politice,
- realizují politiku,
- hodnotí a vypořádávají se s výsledkem.¹⁹

Aktéři působí v různých oblastech a tím ovlivňují ten daný prostor, jde o takzvané prostorové vymezení působnosti aktérů. Jde o obecné prostředí či prostor, veřejný, soukromý a neziskový sektor, různé úrovně politiky, společenské a politické struktury apod.

Aktérství je tedy spojeno nejen s akcí, ale také se vztahem k politice. Bez vztahu k politice by jednání aktérů zůstalo nepovšimnuto. Onou politikou však může být prostor, proces, událost či oblast.²⁰

Pojem aktér, jeho vnímání společností a jeho postoj ve společnosti je velmi zajímavý a mohla by se tomuto tématu věnovat samostatná studie. Avšak vymezení tohoto pojmu bylo důležité pro praktickou část této práce. Aktivními aktéry, kterými jsou v obci občané ať již ve veřejné sféře, soukromé či v podobě zapsaných spolků, tedy neziskových organizací, jde stále o občany tvořící ekonomickou a sociologickou strukturu obce.

---

¹⁹ M. Muralová, disertační práce, 2019

²⁰ M. Muralová, disertační práce, 2019

Specifickým rozvojovým faktorem je významná činnost starosty obce. Starosta v malých obcích je výrazně dominantním aktérem samosprávy a má administrativní funkci. Starostu malých obcí lze tak označit za lokálního leadera.²¹

3.2.1 Občan

Podle Zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, je občanem obce fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo:

- a) Volit a být volen do zastupitelstva obce
- b) Hlasovat v místním referendu
- c) Vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska k projednávaným věcem
- d) Vyjádřit se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu za uplynulý kalendářní rok
- e) Nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok
- f) Požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti zastupitelstvem obce²²

Kromě hlasování v místním referendu a volit a být volen do zastupitelstva obce má všechna ostatní práva, jako trvale hlášený občan i občan vlastnící nemovitost na území dané obce.

Občané bez rozdílu, zda jsou či nejsou hlášeny k trvalému pobytu obce, odvádí v podobě přímé majetkové daně Daň z nemovitých věcí. Základ této daně se vypočítá způsobem daným pro konkrétní druh pozemku evidovaný v katastru nemovitostí bez ohledu na jeho skutečné využití. U některých nemovitých věcí na území obce může obec stanovit místní koeficient, kterým navýší výslednou daň majitele nemovitosti a tím zvýší příjem v rozpočtu obce. Rozhodne-li se zastupitelstvo zvýšit všechny nebo některé nemovitosti na svém území místním koeficientem, musí tak učinit obecně závaznou vyhláškou.²³

---

²¹ S. Kobzev Kotásková, disertační práce 2018

²² Zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích

²³ Zákona č. 338/192 Sb., Zákon o dani z nemovitých věcí

3.2.2 Zapsaný spolek

Za nepolitickou formu participace bývají zpravidla považovány aktivity související se spolkovou a zájmovou činností. Spolkový život ve venkovských obcích naplňuje především sociální funkce. Zájmová sdružení podstatně rozšiřují možnosti občanů zapojit se do veřejného života v obci. Z hlediska typu zájmových sdružení se venkovské obce navzájem příliš neliší. Záleží samozřejmě na velikosti obce.²⁴

Zapsaný spolek (z.s.) mohou založit alespoň tři osoby vedené společným zájmem za účelem jeho naplňování. Spolek lze založit i usnesením ustavující schůze tvořícího se spolku. Svolavatel ustavující schůze vypracuje návrh stanov spolku, které poté ustavující schůze za podmínky, že se jí účastní alespoň tři osoby, může schválit. Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného, respektive spolkového rejstříku. Spolkový rejstřík vedou krajské soudy. Návrh na zápis spolku do spolkového rejstříku podávají všichni zakladatelé nebo osoba určená ustavující schůzí.²⁵ Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob dále specifikuje doplňující skutečnosti zapisované do spolkového rejstříku, kterými jsou například:

- Název a sídlo spolku
- Předmět činnosti nebo podnikání nebo vymezení účelu spolku
- Den vzniku spolku
- Identifikační číslo, které přidělí při zápisu základní registry prostřednictvím rejstříkového soudu
- Název nejvyššího orgánu spolku
- Název statutárního orgánu spolku
- Počet členů statutárního orgánu
- Uvedení způsobu, jak statutární orgán za spolek jedná a den vzniku a zániku jeho funkce²⁶

V případě, že je spolek založen na základě ustavující schůze, je jeho povinností předložit soudu zápis z této schůze, zápis o schválení stanov a presenční listinu. Dále je nutno soudu doložit případnou nájemní smlouvu nebo jiný právní dokument osvědčující

---

²⁴ J. Čmejrek; Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR

²⁵ T. Plíhal; Bulletin advokacie č. 4/2014

²⁶ Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

důvody užívání prostor, na němž je sídlo spolku vedeno. Může jít například o prohlášení vlastníka nebo nájemní smlouvu.²⁷

V obci I. stupně je běžná přítomnost Sboru dobrovolných hasičů, Spolku myslivců či včelařů apod. Tyto spolky mají za cíl vézt mladou generaci a dále například zajišťovat kulturní akce pro veřejnost.

3.2.3 Podnikatelský sektor

Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.²⁸

Podnikatelem podle zákona 513/1991 je:

- a. osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- b. osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- c. osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění,
- d. osoba, která provozuje zemědělskou výrobu

Podnikatelské subjekty a jejich efektivní fungování je základem rozvoje každého regionu, ve kterém žijí lidé bez ohledu na jeho charakter. Jeho nejdůležitější úloha spočívá v tvorbě pracovních příležitostí pro místní občany a finančního kapitálu v území. V menších obcích, resp. ve venkovských oblastech spíše převládají podniky s menším počtem zaměstnanců, než je tomu v oblastech městských. V mnoha obcích se podnikatelé podílí na některých aktivitách obce, jako například zimní údržba silnic, oprava objektů apod.²⁹

---

²⁷ Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

²⁸ Zákon 513/1991 Sb.,

²⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj, Rozvojové možnosti obcí

4 Praktická část

4.1 Obec Markvartice

Obec Markvartice se nachází v okrese Jičín v Královéhradeckém kraji. V současné době je v Markvarticích hlášeno k trvalému pobytu 501 obyvatel. Obec je venkovského typu v nadmořské výšce 360 m.n.m. nacházející se blízko Českého ráje. Správní celek obce tvoří devět menších částí obce, kterými jsou Markvartice, Rakov, Skuřina, Spařence, Hřmenín, Mrkvojedy, Leština, Netolice, Příchvoj a Malý Batín.

Dlouholetý amatérský historik pan Jiří Jirků, rodák Markvartic a majitel č.p.1, nikdy nedohledal písemný záznam o vzniku, či založení vsi. Avšak je pravděpodobné, že původní osada Markvartice byla založena v době kolonizační ve 12. století. Stavby byly stavěny původně do kruhu, v jehož středu bylo hojnost vody a mohly se tak nazývat také Mokrovsice. Někteří spisovatelé odvozují jméno dle pánů Markvartů, kteří zde tou dobou vládli, konkrétně známý předek šlechticů z rodu pánů z Vartenberka byl Markvart z Března. Podle historika Josefa Pekaře v době kolonizační cizí podnikatelé přeměňovali krajinu v lány tj. usedlosti, na které bylo nasazování svobodné selské obyvatelstvo. Tak poměrně rychle vznikly vsi většího významu.³⁰

Dominantou obce je kostel svatého Jiljí, který byl do barokní podoby přestavěn v druhé polovině 18. století. Avšak založení kostela spadá do roku 1334. Původně byl dřevěný.³¹

V roce 1569 působil v obci polský farář Jakub Jagelius a jeho jméno bylo na kostelním zvonu.³² Roku 1789 byly na věž kostela dány hodiny, a to za času pana faráře Markvartského Tobijáše Svobody. Dalším kaplanem působícím na Sobotecku byl František Matějovič Vetešník (1784-1850) a jako farář působil v Markvarticích v letech 1819-1835. V Markvarticích psal farní pamětnici a jiné úřední knihy.³³ Možná právě díky kaplanovi Vetešníkovi jsou dochovány mnohé informace a fakta o této obci a okolí.

Dle nastudovaného materiálu je patrné, že tato obec byla vždy založena na zemědělské činnosti, jak je tomu i do dnes.

---

³⁰ Josef Pekař, Kniha o Kosti 1998

³¹ Pamětní kniha obce Markvartice 1915

³² Karol Bílek a kol. Malé dějiny Sobotecka 2008

³³ Pamětní kniha obce Markvartice 1915

4.2 Obec jako politický prostor

Rozvoj obce venkovského typu není sice závislý na politickém smýšlení hlavních aktérů, to ale neznamená, že nemají tito občané politický názor.

V obci je významná participace občanů na veřejném životě venkovské obce. Tato participace má podobu zájmu o veřejný prostor a rozvoj obce. V popisované obci je Spolek myslivců, ve kterém je jeden aktivní člen současného zastupitelstva, dále Sbor dobrovolných hasičů s dvěma aktivními členy zastupitelstva. Tento sbor má v Markvarticích dlouholetou tradici. Založení se vztahuje k roku 1883, kdy se občané usnesli, na základě častých požárů jejich domů a stodol, že ustanoví tzv. sbor hasičský. Už v roce 1884 si sbor mohl vyzkoušet své síly při požáru na faře. Paměti uvádí, že sbor byl velmi čilý a členové cvičili velmi svědomitě. Byli rozděleni do skupin lezců, bouračů a stříkačů. Stejnokroj měli plátěný s červeným vyložením.³⁴

V této práci hlouběji popisovaným spolkem je Spolek Přátelé Markvarticka s dalšími dvěma aktivními členy současného zastupitelstva.

V roce 2018 se komunálních voleb účastnily v obci Markvartice tři kandidátní seskupení. Již zde začíná participace občanů na veřejném dění a potřeba zasahovat do rozvoje obce. Avšak vzhledem tehdejší bouřlivé době, kdy docházelo k jakémusi převratu ve vedení obce, vznikly dvě kandidátní listiny na podporu tehdejšího vedení. Avšak z celkového počtu těchto 17 ti lidí byli do aktivního dění v obci, konkrétně v podobě členství v místním spolku, zapojeni pouze tři občané. Kandidátní listina, která vznikla jako nesouhlas s dosavadním děním v obci, byla složena z 9 občanů-kandidátů, při čemž aktivními členy spolků jich bylo a je 5, ostatní jsou pravidelně zapojeni do aktivit konaných na území obce či mají zkušenost s vedením obce.

Obec je nejčastěji chápána jako základní nejnižší organizační územní jednotka, resp. společenství jejích obyvatel. Její základ je tedy jak územní, tak personální. A tento prostor – co je víc, zda organizační územní jednotka, či společenství (pospolitost) obyvatel – je v české komunální sféře přítomný dodnes. Rezonuje jak volebními kampaněmi, tak jednáními zastupitelstev.³⁵ Je nutno chápat prostor v obci I. stupně spíše jako prostor nepolitický. Kandidáti jsou vnímáni personálně nikoli stranicky. Je tím myšleno, jak aktivní je kandidát na venek, jak v případě jeho volby bude zastávat zájmy občanů, jaký má zájem

---

³⁴ Pamětní kniha obce Markvartice 1915

³⁵ S. Balík; Komunální politika

na rozvoj obce. Tím začíná tzv participace občanů, a to v podobě občanů, kteří kandidují do Zastupitelstva obcí. V případě zvolení se tak stávají přímými aktéry s možností ovlivnit rozvoj obce. Nutná je volební účast občanů, prostřednictvím které mají potřebu ovlivnit složení zastupitelstva.

Dalo by se vlastně říci, že participace občanů je přímo závislá na volební účasti občanů. Bylo by to jistě velmi zajímavé téma na podrobnější analýzu, avšak to není předmětem této práce.

4.2.1 Zastupitelstvo obce Markvartice

V roce 2018 se voleb do zastupitelstva obce Markvartice účastnily tři kandidátní listiny. Z těchto voleb vzniklo zastupitelstvo složené ze dvou kandidátních listin, a to Společně pro obce v počtu pěti mandátů a SN pro Markvarticko v počtu čtyřech mandátů. Na kandidátní listině, která nezískala ani jeden mandát nebyl jediný kandidát, který by byl členem jakéhokoli spolku nebo jiným způsobem aktivně působil pro veřejnost v obci. Naproti tomu osm získaných mandátů představuje členy spolků aktivně působící v obci. Konkrétně čtyři členové jsou se sboru dobrovolných hasičů, jeden člen ze spolku myslivců a tři ze Spolku Přátel Markvarticka. Zbývající jeden kandidát, který získal mandát byl veřejností vnímán v souvislosti s vedením obecního úřadu a byl také zvolen do funkce starostky obce.

Podrobnější analýza kandidátních listin ukazuje, že jednotliví kandidáti na kandidátní listině Společně pro obce jsou členy jednotlivých spolků v počtu pěti; aktivně vystupující na veřejnosti v podobě organizování veřejných akcí v počtu jednoho člena; jeden člen kandidátní listiny se zkušenostmi s veřejnou správou a zbývající dva členové s manažerskými schopnostmi z profesního života a zastupující podnikatelskou sféru v obci. Naproti tomu SN pro Markvarticko jsou z kandidátní listiny o celkovém počtu 9 členů aktivně působící ve spolku 4 kandidáti. Kandidátní listina Sdružení pro obce je složena z kandidátů, kteří nikterak nepůsobí na veřejnosti, ani nejsou členy žádného spolku.

Z těchto údajů je jasně patrné, že občané, kteří se dostavili v roce 2018 k volbám při volební účasti 73,98 %, volili kandidáty na základě personálního zastoupení – participující na kulturním, sportovním, společenském a obecním životě v popisovaném prostoru. Kandidátní listina Společně pro obce získala 50,95 % z celkových hlasů, Sdružení pro obce získala 7,15 % hlasů a SN pro Markvarticko získala 42,69 % hlasů. Jedním z kandidátů SN pro Markvarticko, byl starosta obce. Kandidáti Společně pro obce byli složeni z velké části

ze zastupitelstva z předchozího volebního období. Tito zastupitelé nesouhlasili s vedením bývalého starosty, a tak vznikla kandidátka ryze z participujících občanů.³⁶

Tabulka 1: Volby do zastupitelstva 2018

Název kandidátní listiny	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů	Kandidáti – členové spolku či aktivně působící na veřejnosti
SPOLEČNĚ PRO OBCE	50,95	5	9
SDRUŽENÍ PRO OBCE	7,14	0	0
SN PRO MARKVARTICKO	42,69	4	4

Zdroj: ³⁶

Tabulka 2: Volby do zastupitelstva 2014

Název kandidátní listiny	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů	Kandidáti – členové spolku či aktivně působící na veřejnosti
SPOLEČNĚ PRO OBCE	42,21	4	4
ZA OBCE KRÁSNEJŠÍ A KLIDNĚJŠÍ	7,38	0	0
SN PRO MARKVARTICKO	55,08	5	6

Zdroj: ³⁶

Z tabulek je patrné, že do voleb v roce 2018 kandidovalo za Společně pro obce 9 aktivně působících občanů, kteří měli enormní zájem změnit hospodaření v obci a chtěli aktivně působit na rozvoj obce. Zákon o GDPR nám nedovolí jmenovitě poukázat na přesun kandidátů mezi těmito soupeřícími kandidátky, ale s jistotou lze konstatovat, že 3 aktivní členové nesouhlasící s vedením obce, již nekandidovali za SN pro Markvarticko, ale doplnili kandidátní listinu Společně pro obce a jeden z těchto kandidátů získal mandát. Naproti tomu SN již nedoplnila tyto „zběhlé“ kandidáty aktivně působícími v obci. Doplnila je běžnými občany, kteří neprojevují veřejný zájem o rozvoj obce a jednou kandidátkou působící v Spolku Přátel Markvarticka. Voliči se tedy rozhodují a volí známého a aktivně působícího kandidáta.

³⁶ Český statistický úřad

Tabulka 3: Volby do zastupitelstva 2010

Název kandidátní listiny	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů	Kandidáti – členové spolku či aktivně působící na veřejnosti
SNK ZA OBEC KRÁSNĚJŠÍ	20,69	2	0
SDRUŽENÍ NESTRANÍKŮ	50,45	5	4
SNK HASIČI	28,86	2	6

Zdroj: ³⁶

Půjdeme-li dále do historie, a to do voleb, které proběhly v roce 2010, můžeme zkonstatovat, že se příliš neliší od voleb v roce 2014. Z tabulky je patrné, že do voleb v roce 2010 kandidovalo za SNK Za obec krásnější 8 kandidátů, kteří aktivně v obci nepůsobí. Na kandidátní listině Sdružení nestraníků kandidovali 4 členové spolku aktivně působící v obci. 5 kandidátů z této listiny získalo mandát v zastupitelstvu. Za hasiče kandidovalo 6 členů spolků. Pouze 2 ale získali mandát. V této době ještě zdaleka nepůsobil v obci Spolek Přátel Markvarticka. Z větší části šlo o členy Sboru dobrovolných hasičů. Zákon o GDPR nám nedovolí jmenovitě poukázat na přesun kandidátů, ale s jistotou lze konstatovat, že 7 aktivních členů spolků a současně členů zastupitelstva obce z roku 2010 se postupně formovalo v nesouhlasící kandidáty proti vedení obce za leta 2010–2018. Tak vznikla kandidátní listina Společně pro obce, která byla úspěšná ve volbách v roce 2018. Voliči se tedy rozhodují a volí známého a aktivně působícího kandidáta, oblíbeného za své činy na veřejnosti.

4.2.2 Spolek Přátelé Markvarticka z.s.

Spolek Přátelé Markvarticka byl založen 9. července 2015, zapsáním do veřejného spolkového rejstříku vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové. Sídlo spolku je vedeno na adrese obecního úřadu č.p. 28, Markvartice 507 42, Identifikační číslo 041 71 853, účel spolku – ochrana kulturních památek, osvěta k zachování lidové architektury, zlepšení životního prostředí a občanské vybavenosti, a dále podpora rozvoje obce a krajiny v duchu zachování venkovského rázu. Předsedou výboru statutárního orgánu byl zvolen na ustavující členské schůzi pan Bohumil Bradna a místopředsedou pan Petr Brabec. Statutárním orgánem spolku, kterým je právě předseda a místopředseda, je oprávněn za spolek navenek jednat ve

všech věcech, zejména pak je oprávněn rozhodovat o otázkách fungování spolku, a to ale vždy v souladu s většinou vůlí členské schůze. V současné době má spolek 21 aktivních členů a předsedou je pan Petr Brabec. V současném zastupitelstvu jsou tři členové spolku, kteří aktivně působí nejen jako „spolkovníci“, ale také jako řádní zastupitelé. Tento spolek od svého vzniku odvedl primární činnost na kulturním životě v obci, a to v podobě uskutečněných kulturních akcí.

Největší přínos spolku je nejen veřejností shledávána jedna z hlavních činností, která je také zapsána ve veřejném rejstříku spolků, a to ochrana kulturních památek.

Po volbách v roce 2018 tedy došlo k zahájení záchrany kulturní památky, kostela sv. Jiljí, kterou inicioval právě Spolek Přátel Markvarticka. Dokonalý záměr a participace občanů v obci Markvartice vedlo k schválení zastupitelstva obce a zahájení této neinvestiční akce. Spolek založil na záchranu různých etap veřejné sbírky, během kterých se podařilo především na kulturních akcích získat do rok 2019 částku ve výši 307.101 Kč. Tato částka byla převedena na obec formou finančního daru a byla z ní pokryta část nákladů na opravu kostela, konkrétně restaurátorské práce na opravě věžních hodin. V roce 2020 bylo na obec převedeno 190.729 Kč. Tato částka byla použita na účel, na který byla založena, a to na opravu varhan. O rok později, tedy v roce 2021 byly z veřejné sbírky opět hrazeny restaurátorské úkony na varhanách, a to ve výši 122.875 Kč.

Spolek je velmi aktivním a prospěšným článkem v celé akci týkající se záchrany architektonického dědictví a záchrany kulturních památek v obci Markvartice. Existence takového prospěšného spolku zajistí kulturní zážitek pro nejen domácí občany, zprostředkuje možnost scény pro kulturní akci interpretovi, získá finance na základě veřejné sbírky, z které potažmo obec hradí část nákladů spojené s opravou kulturní památky. Pro každé vedení obce je takovéto společenství darem.

4.2.3 Podnikatelský sektor

V obci Markvartice z celkové výměry 2308 ha zabírá 1737 ha zemědělská půda³⁷, která nabízí možnosti výdělečné činnosti drobným zemědělcům stejně tak velké akciové společnosti zemědělskému podniku Zema Markvartice a.s. Zemědělství nabízí možnost podnikání, ale také pracovní místa občanům obce. V zemědělském podniku je zaměstnáno 25 občanů obce a dalších 18 jsou občané dojíždějící z nedaleké Sobotky a blízkého okolí.

---

³⁷ Český statistický úřad

Další pracovní příležitosti nabízí firma autodoprava AD Boček, která zaměstnává 5 občanů obce a autodoprava Almavia s počtem 6 zaměstnaných občanů. Z významnějších podniků zaměstnávající občany Markvartic je možno zmínit také Planta Naturalis, která hospodaří na více jak 25 ha. Jejich hlavní náplní je pěstování mnoho druhů rostlin středoevropské flóry, který se dnes pohybuje kolem 900 druhů. Planta zaměstnává stálých 7 občanů obce, ale také nabízí další 3 pracovní místa, která jsou využívána dojíždějícími občany ze Sobotky. Dále jsou tu drobnější zaměstnavatelé jako Elektroinstalace Bláha, Elektroinstalace Vích, Autoklempířství, Růže Pelcovi a další, které jsou každý z nich zaměstnavateli minimálně 2 až 3 občanů obce. Podnikatelské sektory v obci plní další funkci, a to jako velmi důležití aktéři podílející se na údržbě komunikací v zimním období v době sněhových kalamit, ale také v letním období, kdy je zvýšená prašnost a je třeba komunikace vyčistit. Elektroinstalace Bláha vlastní vysokozdviznou plošinu, která je v obci taktéž často využívána na prořezy přerostlé vegetace, opravě veřejného osvětlení, rozhlasu apod. Díky mechanizaci a pracovních sil, kterými podniky disponují ulehčují zástupcům obce s velmi omezeným aparátem a zajišťují standartní podmínky pro občany. Podniky se taktéž účastní velkorysou spolupráci na spolufinancování záchrany kulturních památek, a to v podobě finančních darů. Planta Naturalis s Růžemi od Pelců zvelebují obec a její zeleň, a to ve všech případech bezplatně a dále tuto zeleň každoročně udržují v kondici.

Z tabulky 4 údajů o nezaměstnanosti je patrné, že v obci tedy není problém tohoto charakteru. Jistě je to do velké míry způsobeno dokonalou infrastrukturou v podobě autobusových spojů do blízké Sobotky, která je vzdálena 6 km a zajištěna pravidelnými spoji; Jičina vzdáleného 16 km a do Mladé Boleslavi, kam 25 km dojíždí také mnoho občanů obce Markvartice. Nejde ale opomenout stabilní podnikatelský sektor podnikající v obci, který nabízí mnoho pracovních míst pro domácí občany.

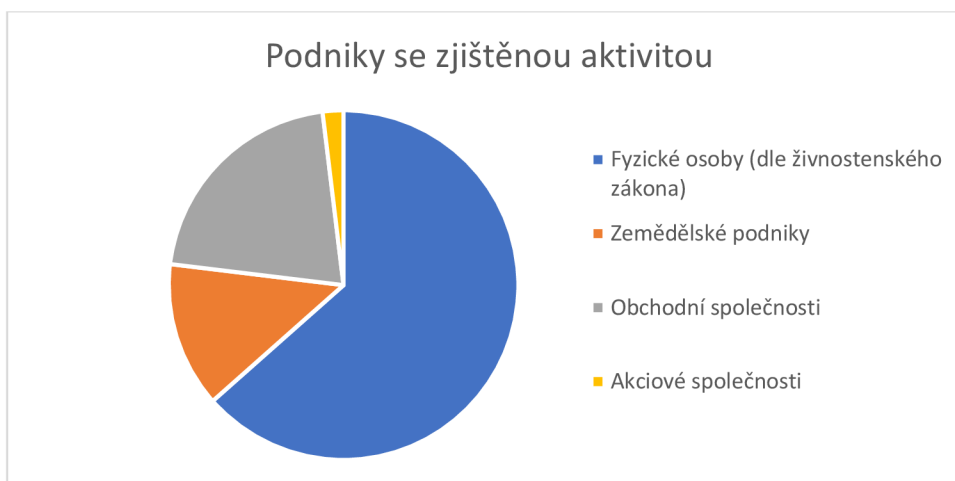
Tabulka 4: Nezaměstnanost k 31.12.2019

	Uchazeči o zaměstnání	Ženy	V evidenci déle než 12 měsíců	Podíl nezaměstnaných osob (%)	Počet obyvatel celkem
Markvartice	2	1	0	0,7	491

Zdroj: ³⁷

Z grafu 1 je patrné, že podnikatelský sektor má v obci Markvartice silnou pozici. Údaje ze sčítání lidu v roce 2021 nejsou v této době dostupné, ale pro představu postačí údaje ze sčítání lidu v roce 2011. Fyzických podnikajících osob je 33, zemědělských podniků 7, Obchodní společnosti 11 a 1 akciová společnost.

Graf 1: Podniky se zjištěnou aktivitou v obci

Zdroj: ³⁷

Graf 2: Dojíždka a pracovní místa

Zdroj: ³⁷

Graf 2 přesněji definuje počet občanů dojíždějících z Markvartic do zaměstnání, kterých je 70 z celkového počtu pracujících 187. V obci najde pracovní uplatnění 10

občanů přijíždějících z okolí. Pracovních míst je tedy občanům nabízeno a využito v místě bydliště 117.

4.3 Postup záchrany kulturních památek v obci Markvartice

Kulturní rozvoj patří do výčtu samostatné působnosti obce, o které rozhoduje zvolené zastupitelstvo. V této práci se zaměříme na záchranu konkrétní kulturní památky, kterou je kostel sv. Jiljí. Ministerstvo kultury nabízí na záchranu kulturních památek tyto programy:

- Program záchrany architektonického dědictví
- Havarijní program
- Program péče o vesnické památkové rezervace a vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny
- Program restaurování movitých kulturních památek
- Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón
- Program Podpory obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností
- Program Podpora pro památky UNESCO
- Program Kulturní aktivity v památkové péči³⁸

Příspěvek na obnovu kulturní památky v příslušném kalendářním roce je možno poskytnout pouze v rámci jednoho z programů na obnovu kulturních památek Ministerstva kultury. Rozhodující je rejstříkové číslo ÚSKP.

Pro záchranu kulturních památek je tedy třeba zvolit správný program dle Zásad, které jsou v jednotlivých Pokynech uvedeny. Vzhledem k faktu, že je kostel chráněnou kulturní památkou, přicházel v úvahu Program záchrany architektonického dědictví, který byl schválen Usnesením vlády ČR č. 110 ze dne 22. února roku 1995. Přílohou usnesení jsou Zásady Programu a Pokyny Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státních finančních prostředků určený pro Program záchrany architektonického dědictví. Účelem tohoto programu je podporovat všestranný rozvoj památek zapsaných na Seznam světového dědictví, které se nachází na území ČR.

---

³⁸ Mkr.cz

Program je určen na obnovu kulturních památek, které tvoří nejcennější součást architektonického dědictví. Každým rokem je z Programu podporována obnova hradů, zámků, klášterů, kostelů apod. Každoroční termín pro předložení Žádosti o zařazení do Programu doplněné o další povinné doklady a zpracovaný Projekt záchrany kulturní památky, se předkládá Ministerstvu kultury do 30. září. Projekt záchrany je soubor informací o kulturní památce, plánované obnově, připravenosti akce, době realizace a finančním zajištění, budoucí správě a plánovaném využití. Žádost předkládá vždy vlastník, nebo osoba zplnomocněná vlastníkem. Nepostradatelnou a nutnou podmínkou je doložení doporučení Krajského úřadu, oddělení památkové péče. Je tedy potřeba počítat s jistým časovým předstihem a krajský úřad žádat o doporučení minimálně 4 týdny před podáním Žádosti na Ministerstvo kultury.³⁹

Povinnými přílohami, které se dokládají k Žádosti o zařazení do PZAD jsou:

- doklad o vlastnictví k památce – výpis z katastru nemovitostí a kopie snímku katastrální mapy, které nejsou starší než 6 měsíců,
- kopie dokladu o ustanovení statutárního orgánu – Usnesení, kde byl zvolen starosta či starostka obce,
- kopie závazného stanoviska vydaného orgánem státní památkové péče k zamýšlené obnově památky a prací, ke kterým se váže žádost o příspěvek. Závazná stanoviska musí být doložena ke všem pracím, které jsou plánovány na příslušný kalendářní rok,
- kopie nařízení zabezpečovacích nebo udržovacích prací, bylo-li stavebním úřadem vydáno,
- kopie stavebního povolení nebo jiného správního aktu stavebního úřadu,
- specifikace druhu, rozsahu, způsobu a termínu provedení, včetně specifikace prací na daný rok, k nimž se váže žádost,
- vyjádření obce, na jejímž území se památka nachází a doporučení do Programu záchrany architektonického dědictví na daný rok,
- vyjádření Národního památkového ústavu k Projektu záchrany kulturní památky – v našem případě jde o NPÚ v Josefově, doporučení k zařazení do Programu

---

³⁹ Ing Jakub Děd, publikace Omnium 2021

na daný rok, včetně vyjádření o významu a naléhavosti obnovy kulturní památky,

- záměr prezentace památky zpřístupněné veřejnosti pro kulturně vzdělávací účely,
- podrobná barevná fotodokumentace současného technického stavu památky s konkrétním popisem jednotlivých snímků,
- doklady o tom, že náklady potřebné na zachování a obnovu kulturní památky nemohou být kryty pouze z prostředků vlastníka – v našem případě dokládáme prohlášení o nedostatku finančních prostředků,
- čestné prohlášení o vypořádání závazků ke státu, včetně sociálního a zdravotního pojištění,
- dokumenty dokládající zajištění financování akce obnovy kulturní památky, která je předmětem žádosti, případně čestné prohlášení o finančním zajištění obnovy.

Doporučený finanční spolu podíl na akci obnovy kulturní památky se dělí dle typu vlastnictví. V případě obce Markvartice jde o ideální spolu-podíl na obnově ve výši minimálně 10 % z celkových nákladů v příslušném kalendářním roce.

Ministerstvo kultury vyvěšuje každoročně na webu www.mkcr.cz informace a podmínky pro přiznání příspěvku, kde jsou také uvedeny neuznatelné náklady v programech. Stejně tak je nutno vyplnit žádost na ministerstvem určeném formuláři.

Další možností spolufinancování obnovy kulturní památky je využití dotačního programu Královéhradeckého kraje, konkrétně Program obnovy venkova, Účel 2, jehož využití je určeno právě na Obnovu památkového fondu. Konkrétně se týká Stavební obnovy nemovitých národních kulturních památek, nemovitých kulturních památek a staveb umístěných v památkové rezervaci nebo v památkové zóně. Tento účel se také týká Restaurování, výtvarných nebo umělecko-řemeslných děl prohlášených za kulturní památku či národní kulturní památku. Lhůta pro podání žádosti o dotaci, která se podává prostřednictvím aplikace DOTIS je přelom roků vždy od 1.12. do 31.1. roku následujícího. Vždy je dán předpokládaný objem peněžních prostředků vyčleněných z rozpočtu KHK na podporu všech Účelů tohoto programu. Tato dotace je určena pro projekty realizované na území obce Královéhradeckého kraje, která měla k 31.12. předchozího roku méně než 3000

obyvatel. Uznatelnými výdaji projektu jsou ty, které jsou bezprostředně spojené s realizací projektu. Těmi neuznatelnými jsou:

- výdaje, jejichž vynaložení nesouvisí s realizací projektu,
- výdaje na zpracování a administraci žádosti o dotaci,
- leasingové splátky, úroky z úvěru, penále a odpisy,
- daň z přidané hodnoty, jejíž odpočet může příjemce dotace uplatnit,
- výdaje na úhradu ztát ze směnných kurzů,
- pořízení projektové dokumentace nebo studie, inženýrská činnost – stavební dozor,
- práce svépomocí,
- komunální technika,
- nákup nemovitostí,
- obnova historických varhan

Pro Účel 2 Královéhradeckého kraje platí, že jde o neinvestiční dotaci, rozmezí dotace 30.000–500.000 Kč, přičemž maximální procentuální podíl dotace na uznatelných výdajích projektu je 50 %.

Podané žádosti o dotace prochází hodnocením, a to formální náležitosti žádosti o dotaci, jejichž chyby a nedostatky lze odstranit do pěti kalendářních dnů, a to na základě výzvy administrátora dotačního programu. Dále se hodnotí náležitosti žádosti o dotaci pro přijatelnost do dotačního programu, a to oprávněnost podání žádosti o dotaci, správnost zařazení do dotačního programu, podepsaná podoba žádosti o dotaci, splnění dalších podmínek dotačního programu a doložení všech povinných příloh. V případě nesplnění přijatelnosti žádosti o dotaci je žádost vyřazena z dalšího procesu hodnocení.

Povinnými přílohami pro podání žádosti o dotaci pro Účel 2 jsou:

- závazné stanovisko prvoinstančního orgánu státní památkové péče k provedení prací vydané nejpozději k poslednímu dni lhůty pro podání žádosti o dotaci v aplikaci DOTIS
- fotodokumentace aktuálního stavu před zamýšlenou obnovou
- výpis z katastru nemovitostí
- restaurování – kopie povolení Ministerstva kultury pro restaurátora

- Stavební obnova – autorizovaná cenová nabídka stavebních prací

Přílohy se dokládají pouze v elektronické podobě ve lhůtě pro podání žádosti o dotaci v aplikaci DOTIS. Následně je nutno podat žádost do 7.2. téhož roku, a to:

- zaslání dokumentu z datové schránky žadatele do datové schránky Královéhradeckého kraje
- zaslání dokumentu podepsaného zaručeným/ kvalifikovaným elektronickým podpisem na podatelnu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje emailem
- v listinné podobě na podatelnu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje
- v listinné podobě u poskytovatele poštovních služeb s uvedením adresy Krajského úřadu.⁴⁰

Výše jmenované finanční prostředky-PZAD jsou čerpány ze státního rozpočtu, konkrétně z Ministerstva kultury a Program obnovy venkova z rozpočtu Královéhradeckého kraje. Tyto finanční příspěvky se navzájem doplňují, čímž je myšleno, že jsou vnímány jako povinný zdroj financování obce. Tedy pro dotační titul PZAD je možno využít k dofinancování povinných 10 % zdroje z Královéhradeckého kraje. Stejně tak je možno využít k dofinancování krajské dotace ve výši 50 % z dotace PZAD. Zastupitelstvo obec Markvartice ale každoročně schvaluje 450.000 Kč z rozpočtu obce na záchranu kulturní památky – kostel sv. Jiljí a spolu s financemi z veřejné sbírky tak tvoří výši finančních prostředků, která zajišťuje povinný podíl na dotačních titulech, ale také zvyšuje možnost provedených prací v daném roce.

Z programu PZAD jsou poskytovány příspěvky na obnovu kulturních památek, které jsou nejcennější součástí architektonického dědictví, konkrétně na práce směřující k záchraně kulturní památky⁴¹, kterou kostel sv. Jiljí v Markvarticích je.

Následně je v tabulce 5 specifikováno, jak byla obec Markvartice úspěšná v získání dotací v jednotlivých letech.

---

⁴⁰ Dotace.kr-kralovehradecky.cz

⁴¹ Mkr.cz

Tabulka 5: Dotace na záchranu kulturní památky kostela sv. Jiljí (v Kč)

	Obec	KHK	PZAD	Program restaurování movitých kulturních památek	Veřejná sbírka	Rozpočet provedených prací
2019	291.285	409.000	935.000	0	307.101	1.942.386
2020	23.000	350.000	1.100.000	0	0	1.473.185
2021	180.365	0	900.000	340.000	0	1.420.365

Zdroj: Obecní úřad Markvartice

Jak je z tabulky 5 patrné, kostel sv. Jiljí je v programu obnovy a záchrany architektonického dědictví od roku 2019. Hlavním důvodem byla právě participace občanů, a to prostřednictvím Spolku přátel Markvarticka, které je hnacím motorem v záchraně kulturní památky. Další nevyhnutelnou a nutnou je spolupráce obecního úřadu a Spolku. Jde o jeden cíl obou společenství občanů obce a jedině za těchto okolností lze uspět.

Nebylo by korektní posuzovat předchozí zastupitelstvo a vedení obce, které působilo v předchozím volebním období, avšak pro zajímavost následující dvě tabulky porovnají investiční a neinvestiční náklady dvou volebních období a poukáže na využití dotačních finančních prostředků, které jsou uvedeny ve sloupci přijatých transferů.

4.3.1 Investice ve dvou volebních obdobích – volby z r. 2018 a 2014

Následující analýza porovná dvě volební období. V případě volebního období 2019–2021 (volby v roce 2018) aktivně působí všechny spolky ale především Spolek Přátel Markvarticka. Zastupitelstvo je plně obsazeno zastupiteli, kteří jsou aktivními členy spolků a mají zájem na rozvoji obce. Předchozí posuzované období je 2015–2018, respektive zastupitelstvo, které bylo zvoleno v roce 2014, je také složeno ze členů spolků. V té době se ovšem Spolek Přátel Markvarticka teprve formovat a až v roce 2015 byl oficiálně založen. Další dobu také trvalo jejich působení na vedení obce, které bylo do jisté míry imunní.

Tabulka 6: Volební období 2019–2021⁴²

	Přijaté transfery	Běžné výdaje- Neinvestiční	Kapitálové výdaje-Investiční
2019	5.778.288	12.304.650	4.567.197
2020	13.217.041	14.643.179	14.248.765

⁴² Fin 2019, 2020 a 2021

2021	14.748.448	17.853.834	12.913.592
Celkem	33.743.777	44.801.663	31.729.554

Zdroj: ⁴²

Ve volebním období 2019-2021, které ovšem končí v roce 2022, bylo získáno pro rozvoj obce z dotačních titulů 33.743.777 Kč a proinvestovalo se na běžných a kapitálových výdajích 76.531.217 Kč. Mezi významnější investice patří rekonstrukce kaple sv. Jana Křtitele ve Hřmeníně, výstavba vodovodu do Skuřiny a Hřmenína, projektové dokumentace na přestavbu a přístavbu mateřské školy, na přestavbu hasičské zbrojnice, na vodovod Netolice – Leština a Skuřina – Hřmenín, rekonstrukce vodní nádrže v Markvarticích, nákup nutného vybavení sboru dobrovolných hasičů, restaurování věžních hodin kostela sv. Jiljí, restaurování varhan a v této práci popisované kompletní opravy kostela sv. Jiljí, která stále probíhá.

Tabulka 7: Volební období 2015-2018⁴³

	Přijaté transfery	Běžné výdaje- Neinvestiční	Kapitálové výdaje-Investiční
2015	1.299.066	8.167.393	2.114.497
2016	181.021	11.108.768	713.770
2017	1.526.245	10.454.255	620.617
2018	8.560.330	9.390.237	7.294.645
Celkem	11.566.662	39.120.653	10.743.529

Zdroj: ⁴³

Ve volebním období 2015–2018 bylo získáno pro rozvoj obce z dotačních titulů 11.566.662 Kč a proinvestovalo se na běžných a kapitálových výdajích 49.864.182 Kč. Mezi významnější investice lze zařadit nákup hasičské cisterny, štěpkovače a opravu márnice.

Z porovnání těchto dvou volebních období je patrné, že, chyběla podpora a participace občanů. Nemusíme hodnotit schopnost vedení obce ani jeho potřebu rozvíjet venkovský prostor, v kterém působí. Naopak je třeba vyzdvihnout působení spolků ve venkovském prostoru. Aparát obecních úřadů v obcích I. stupně je velmi omezený. Mnohdy mají obce

⁴³ Fin 2015, 2016, 2017 a 2018

velký problém obsadit funkci ať již uvolněného nebo neuvolněného starosty. Důvodů může být mnoho. Hlavním důvodem je, že schopný občan, který kandiduje do zastupitelstva a teoreticky by mohl zastávat funkci starosty, má uplatnění ve svém oboru a má natolik zajímavou práci, které se nechce vzdát. Tato funkce je velmi nevděčná. Občané vidí nedostatky. Co se podaří je samozřejmé. Starosta v malé obci má ve většině případů na úřadě pouze jednu pracovní sílu, která většinou vede agendu nebo účetnictví. Tyto všechny důvody vedou k jedinému, a to k potřebě spolupráce vedení obce a aktivních spolků na jeho území. Jedině tak se rozšíří aktivní společenství participujících občanů, kteří byli zvoleni občany do vedení obce v podobě zastupitelstva o aktivní společenství participujících občanů, kteří jsou aktivními členy kteréhokoli spolku na území obce. Každý starosta či starostka a každé zastupitelstvo obce by si mělo vážit každého občana, který má potřebu působit aktivně v obci, ve spolku, se spolkem, v obci a pro obec. Tuto energii by mělo každé vedení obce využít a přijímat náměty a nápady. Není možné, aby byla obec efektivně rozvíjející se a využívající maximálního množství dotačních titulů, která by stála na jednom zvoleném starostovi či starostce. Tato jedna osoba může jistě nějakým způsobem hospodařit a naplánovat nutné investice v obci, ale 9 částí obce, které Markvartice mají, je třeba rozptýlit mezi participující občany a využít jejich potřeby spolupráce. Takových občanů je třeba si vážit a jejich činnost při organizování kulturních akcí třeba i finančně podpořit. Volební období je tím jasným příkladem. Spolek přátel Markvarticka není jediným aktivně působícím spolkem na území obce Markvartice. Je ale jediným spolkem, který velmi aktivně spolupracuje s vedením obce, a to od roku 2018. Nebýt jejich aktivního působení v záchraně kulturních památek, nedošlo by na území obce k rozsáhlé opravě kostela sv. Jiljí, kterou jednoznačně spolek podpořil a mnoho konkrétních kroků během opravy zajistil a stále zajišťuje. Vedení obce ve většině případů vidí primárně „důležitější“ investice, které vedou k vybudování vodovodů či kanalizací. Investování finančních prostředků obce a energie do získání dotačních prostředků na kulturní památky bývají vytěšňovány a upozaděny. Může to být způsobeno také nevolí občanů a jejich pohledů na potřebu investic do odlišných zájmů. Ovšem Spolek Přátel Markvarticka, který podporuje svou aktivitou vedení obce v záchraně kulturní památky, a ještě dokáže efektivně a pravidelně uspořádat kulturní akce přímo v této kulturní památce, kterou je kostel sv. Jiljí, je velmi inteligentním a prospěšným spolkem. Tímto způsobem upozorňuje na existenci kulturní památky, která si zaslouží záchranu pro další generace a v průběhu této záchrany ukazuje a představuje průběh záchrany a učiněných oprav. Přidaná hodnota v celé věci je fakt, že spolek v Markvarticích

založil veřejnou sbírku, která je naplňována v podobě dobrovolného vstupného na jimi organizovaných akcích. Touto veřejnou sbírkou významně šetří finance z rozpočtu obce, který je vždy nutnou součástí na všech využitých dotačních podporách ať již Královéhradeckého kraje nebo Ministerstva kultury, nebo rozšíří pro daný rok rozsah oprav.

Spolek, který působí takto aktivně a efektivně v obci I. stupně, je velkým přínosem a zaslouží si maximální podporu.

5 Závěr

Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda mají na složení zastupitelstva a na efektivní rozvoj obce vliv občané působící v místních spolcích. Tedy do jaké míry jsou ovlivněni voliči v nepolitickém prostoru, kterým Obec I. stupně je. Občané působící v místních spolcích bývají kandidáty na kandidátních listinách, ale i občané voliči. Bývají to občané mající zájem na rozvoji obce.

V současné době je popisovaná obec Markvartice plně obsazena zastupiteli složenými z aktivních členů spolků. Toto zastupitelstvo se formovalo po několika volebních obdobích a také prokázalo zatím nejefektivnější využití všech možných finančních zdrojů, které je možno investovat do rozvoje obce.

Bakalářská práce analyzuje dvě volební období, v nichž se vyměnilo vedení obce. V případě volebního období 2019–2022 (volby v roce 2018) aktivně působí všechny spolky, ale především Spolek Přátel Markvarticka z.s. V této práci je podrobně popsána záchrana kulturní památky, na jejíž záchraně se místní spolek aktivně podílí. Spolek je tedy hlavním aktérem působícím v záchraně kulturní památky, kostela sv. Jiljí v Markvarticích, avšak je nutná spolupráce s vedením a zástupci obce. Rok 2019 - 2021 na Markvarticku ukázal, že je taková spolupráce možná a velmi efektivní. Srovnáním je předchozí volební období, v kterém spolek nebyl akceptován, zastupitelstvo bylo obsazeno menším počtem aktivních „spolkovníků“ a v neposlední řadě nebyly efektivně vedeny a využívány investice, a tím tedy stagnoval i rozvoj obce Markvartice.

Předchozí posuzované období je 2015–2018, respektive zastupitelstvo zvolené v roce 2014, bylo také složeno ze členů spolků, ale v menším počtu než současné. Spolek Přátel Markvarticka byl oficiálně založen v roce 2015, ale jeho potenciální přínos nebyl vedením obce dostatečně využíván.

Efektivní hospodaření kvalitně složeného zastupitelstva, tedy rozsah investic a přijatých transferů dokazují údaje z výkazů FIN z obou volebních období. Ve volebním období 2019-2021, které ovšem končí v roce 2022, bylo získáno pro rozvoj obce z dotačních titulů 33.743.777 Kč a proinvestovalo se na běžných a kapitálových výdajích 76.531.217 Kč. Mezi významnější investice patří rekonstrukce kaple sv. Jana Křtitele ve Hřmeníně, výstavba vodovodu do Skuřiny a Hřmenína, projektové dokumentace na přestavbu a přístavbu mateřské školy, na přestavbu hasičské zbrojnice a na vodovod Netolice – Leština a Skuřina–Hřmenín, rekonstrukce vodní nádrže v Markvarticích, nákup nutného vybavení

sboru dobrovolných hasičů, restaurování věžních hodin kostela sv. Jiljí, restaurování varhan a v této práci popisované kompletní oprava kostela sv. Jiljí, která stále probíhá.

Ve volebním období 2015–2018 bylo získáno pro rozvoj obce z dotačních titulů 11.566.662 Kč a proinvestovalo se na běžných a kapitálových výdajích 49.864.182 Kč. Mezi významnější investice lze zařadit nákup hasičské cisterny, štěpkovače a opravu márnice.

Z porovnání těchto dvou volebních období je patrné, že, ve volebním období 2015-2018 chyběla podpora, participace občanů, znalost dotačních možností, potřeba investovat a tím rozvíjet obec. Je tedy třeba vyzdvihnout působení spolků ve venkovském prostoru. Důkazem je volební období 2019 do současné doby, kdy se spolek v popisované obci významně podílí na rozvoji obce a vedení obce jej do procesu rozvoje zapojuje. Porovnávaná data ukazují prokazatelně vyšší transferové příjmy a výdaje na rozvoj obce. Na transferových příjmech, tedy dotačních titulech, obec Markvartice ve spolupráci s aktivním Spolkem Přátel Markvarticka, získala trojnásobně více finančních prostředků na rozvoj obce, tedy o 22.177.115 Kč více než v předchozím období. Běžné a kapitálové výdaje jsou taktéž v tomto aktivním období vyšší, avšak pouze o 1,5násobek. V období, kdy plně nefungovala spolupráce vedení obce a spolku, došlo k vysokým investicím bez využívání dotačních možností, které byly v letech 2014-2020 velmi výrazné.

Aparát obecního úřadu v obci Markvartice je co do počtu personálně velmi omezený. Mnohdy mají obce I. stupně, kterou popisovaná obec je, velký problém obsadit funkci starosty. Důvodů může být mnoho. Hlavním důvodem je fakt, že schopný občan mající potřebu ovlivňovat rozvoj obce, který kandiduje do zastupitelstva a teoreticky by mohl zastávat funkci starosty, má uplatnění ve svém oboru a je tedy pro něj mnohdy i nemožné svou profesi opustit. Pak je funkce starosty obsazována zastupitelem, který nedisponuje ekonomickými schopnostmi, týkající se především efektivních a cílených investic do rozvoje obce. Na základě analýzy dat se jeví, že zejména v této oblasti mělo vedení obce do roku 2018 určité rezervy. Dalším důvodem pro sledované ukazatele se jeví minimální spolupráce se spolky a zastupiteli, čímž se vedení zcela uzavřelo cíleně a strategicky rozvíjet obec.

Prostor obce Markvartice je prostor nepolitický. Kandidáti jsou vnímáni personálně nikoli stranicky. Je tím myšleno, jak aktivní je kandidát na venek, jak v případě jeho volby bude zastávat zájmy občanů, jaký má zájem na rozvoj obce. Tím začíná tzv participace občanů, a to v podobě občanů, kteří kandidují, aby se stali přímými aktéry a měli možnost ovlivnit rozvoj obce. Tím druhým je volební účast občanů, prostřednictvím které mají potřebu ovlivnit složení zastupitelstva.

Participace občanů je závislá na volební účasti občanů a na vzájemné spolupráci, která je v obci venkovského charakteru nutná. Pro starostku, působící v čele obce a pro zastupitelstvo, které má zájem na rozvoji obce Markvartice, je dokonalým doplňkem spolek se stejnými zájmy a cíli. Je velmi efektivní tento druh spolupráce, který je založen na zvolených občanech a na voličích; na členech spolku ve vedení obce a na členech spolku, kteří toto zastupitelstvo podporují celé volební období.

Z analýzy vyplývá, že zastupitelstvo složené z aktivních občanů a spolupracující s aktivními občany je investující a obec rozvíjející zastupitelstvo. Z výše uvedeného vyplývá, že participace občanů úzce koreluje s volební účastí občanů. Tato práce přispívá k hlubšímu pochopení důležitosti existence spolků ve venkovském prostoru. Existence spolků propojená spoluprací s vedením obce, tedy se zastupitelstvem, vede k strategickému rozvoji obce a udržování zájmu občanů o tento rozvoj. Mělo by být samozřejmostí v obci venkovského charakteru zapojovat občany do rozvoje obce, v které žijí.

6 Seznam použitých zdrojů

- BALÍK Stanislav, *Komunální politika, Obce, aktéři a cíle místní politiky*, Grada Publishing, a.s. 2011. ISBN 978-80-247-6984-4.
- ČMEJREK Jaroslav, *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, Praha Kernberg, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3
- ČMEJREK J., BUBENÍČEK V., LUHANOVÁ L., *Politika v regionálním rozvoji; úvod do studia*. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Credit 2004, ISBN 80-213-1157-6
- HUDEČKOVÁ H., HUSÁK J., ŠEVČÍKOVÁ A., *Úvod do regionalistiky*, studijní podklad realizován v rámci projektu Modernizace studia a studijních programů, kvalita a poradenství na ČZU v Praze, reg.č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002386, spolufinancován Evropskou unií
- NOVÁK Miroslav, *Úvod do studia politiky*, SLON 2019, ISBN 978-80-7419-263-0
- KLÍMA Michal, *Od totality k defektní demokracii*, SLON 2015, ISBN 978-80-7419-139-8
- SCHNEIDEROVÁ Ivana, TOCAUER Martin, *Rozpočtová skladba*, Acha obec účtuje s.r.o. 2019, ISBN 978-80-905420-7-5
- Volby.cz – Český statistický úřad, Dostupné z <https://www.volby.cz>
- Fin 2015 – 2021, Dostupné na Obecním úřadě Markvartice se sídlem Markvartice 59, 507 42, IČO 00271802
- Dotace Ministerstva kultury, Dostupné z <https://www.mkcr.cz>
- Dotace Královéhradeckého kraj, Dostupné z <https://dotace.kr-kralovehradecky.cz>
- DĚD Jakub, publikace dotačních titulů Omnium 2021
- Pamětní kniha obce Markvartice 1915
- Josef Pekař, *Kniha o Kosti*, Elka Press 1998, ISBN 80-902353-3-6
- Karol Bílek a kol. *Malé dějiny Sobotecka, 2008*
- Zákon č. 513/1991 Sb. *Obchodní zákoník*
- Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákon o obcích*
- Zákon č. 491/2001 Sb. *Zákon o volbách do zastupitelstev obcí*
- Zákon č. 12/2000 Sb.
- Zákon č. 314/2002 Sb. *Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností*
- Zákona č. 338/192 Sb. *Zákon o dani z nemovitých věcí*
- Sylvie Kobzev Kotásková, Disertační práce, *Politické a správní aspekty rozvoje malých měst*, 2018
- Ministerstvo pro místní rozvoj, *Rozvojové možnosti obcí*, GaREP, spol.s.r.o., Brno 2010
- M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Bryson 2004
- M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Veselý 2007
- M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Petrussek 1996
- M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Velký sociologický slovník
- M. Muralová, disertační práce, 2019, zdroj Bobrow in Peters a Pierre 2006
- T. Plíhal; Bulletin advokacie č. 4/2014